

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler
Amund Johnsrud/Anja F. Lillehaug
+47 97 54 18 42 / 93 22 13 19

Vår dato
21.12.2022
Deres dato
19.10.2022

Vår referanse
22/00667-2
Deres referanse
22/6260-1

Høring - NOU 2022: 10 Inntektssystemet for kommunene. Høringsvar fra Norges Bondelag

I Norge har vi en nasjonal landbrukspolitikk, men med tydelige regionale tilpassinger og et handlingsrom for lokale myndigheter. Kommunen er i mange saker førstelinjetjeneste for utøving og forvaltning av offentlige tjenester som er sentrale for den samla landbruksnæringa i sin kommune og for den enkelte bonde. Det betyr mye at kommunen vedlikeholder og videreutvikler landbrukskompetansen i sin organisasjon og blant sine ansatte, slik at de er i stand til å gjøre en best mulig jobb på sektoren. Kommunenes økonomiske rammer må derfor være slik at de er i stand til å utføre sine oppgaver godt, også på landbruksområdet.

Landbruksnæringa forvalter store arealer i de fleste av kommunene, og mange steder i landet danner den basis for annen og utledet virksomhet, slik som service og tjenesteyting, og landbruksbasert næringsutvikling, f. eks innen reiseliv.

10.7.3 Utvalgets forslag – delkostnadsnøkkel for administrasjon

Kostnadsnøkkelen i det kommunale inntektssystemet er et sett med kriterier og ei vekting av disse. Den sier noe om hvilke faktorer som gjør at kommunenes utgifter varierer. Kostnadsnøkkelen beregnes ved at delkostnadsnøkler for hver av sektorene som inngår i utgiftsutjamninga vektes sammen til en samla kostnadsnøkkel.

Det fremmes forslag om å slå sammen landbrukskriteriet med administrasjons- og miljøkriteriet. Ifølge utvalget skal ikke dette innebærer noen endring av vektinga totalt sett for landbruk i kostnadsnøkkelen. Det sies dessuten at det videre fortsatt skal være mulig å ha landbruk som en egen funksjon i KOSTRA jfr.: «Landbrukskriteriet kan fortsatt baseres på analyser av kommunenes utgifter til landbruk på funksjon 329 i KOSTRA, men sektoren kan inkluderes i delkostnadsnøkkelen for administrasjon. Landbrukskriteriet vektes inn i delkostnadsnøkkelen for administrasjon som landbruksutgiftenes andel av de totale administrasjonsutgiftene» (NOU 2022: 10, s. 201).

Norges Bondelag vil understreke viktigheten at KOSTRA-tall for landbruket fortsatt blir synliggjort. På sikt er det trolig avgjørende for å beholde fokuset på landbruk i den kommunale forvaltningen.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Norges Bondelag

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr.: 939678670

Vi er urolige for at en felles delkostnadsnøkkel, som foreslått, over tid også vil medføre ei endring i oppsettet for KOSTRA slik at landbruk «forsvinner» som egen kategori. Vårt primære standpunkt er derfor at landbruk bør beholdes som egen delkostnadsnøkkel for å unngå mulige framtidige sammenslåinger av funksjoner i KOSTRA.

Om det etableres en felles kostnadsnøkkel må det uansett påpekes at dette ikke skal medføre ei sammenslåing av landbrukets tall med andre KOSTRA-funksjoner.

Utvalget foreslår også ei endring av vektinga mellom delkriteriene i landbruksnøkkelen, der kriteriet antall *jordbruksbedrifter* styrkes fra 68 til 78%, antall *landbrukseiendommer* svekkes fra 28 til 11%, og *kommunens areal* styrkes fra 4 til 11%. Vi oppfatter at dette ikke medfører noe vesentlig endring fordelinga mellom kommunen, men er å anse som ei mindre justering og tilpassing.

Om veterinærvakt-dekning

Denne tjenesten er ikke direkte omtalt i NOUen og inngår ikke i det ordinære inntektssystemet for kommunene. Vi velger likevel å omtale den her i høringssvaret siden tjenesten er et kommunalt ansvar. Ei tilfredsstillende veterinærordning er en helt vesentlig faktor for å kunne opprettholde husdyrholdet i landbruket i alle deler av landet.

Matproduksjon er samfunnskritisk infrastruktur. Veterinærvakta er svært viktig for norsk husdyrproduksjon og dermed for matsikkerhet og beredskap. Tilgangen til veterinærtjenester hele døgnet gir god førstelinjeberedskap, og bidrar til god dyrevelferd og dyrehelse, som igjen bidrar til god drift og økonomi for bonden. Norges Bondelag er opptatt av at det må finnes virkemidler som gjør det mulig å drive landbruk og utnytte jorda i hele landet, og som legger til rette for et mangfold av gårder. Tilgang til veterinærtjenester er et slikt virkemiddel.

Veterinærtjenesten er delt i to gjennom døgnet: Ordinær arbeidstid og vakt. I henhold til dyrehelsepersonelloven § 3 skal kommunene sørge for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell. Dette gjelder både på dagtid og på vakt. Kommunene har i tillegg ansvar for å organisere en klinisk veterinærordning utenom ordinær arbeidstid. Vakttilskuddet er ett av virkemidlene som er helt avgjørende for at produksjonsdyr skal ha tilgang til veterinær utenom ordinær arbeidstid i hele landet.

Antall veterinærer i et område bestemmes i all hovedsak av næringsgrunnlaget på dagtid. I dyretette områder har man gjerne spesialiserte produksjonsdyrveterinærer og smådyrveterinærer. I folketette områder med mye kjæledyr finner dyreklinikker lønnsomhet for døgnåpne klinikker. I områder med lavere dyretetthet finnes ikke samme lønnsomhet. Der er kommunene avhengige av å tildele veterinærene stimuleringstilskudd og vakttilskudd for å rekruttere veterinærer til veterinærordning både i og utenom ordinær arbeidstid. Flere kommuner er i helt avhengige av stimuleringstilskudd for å rekruttere veterinærer på dagtid.

Veterinærforeningen opplyser at det er liten konkurranse om å delta i vakta. Antall veterinærer i som deltar i vakta tilsvarer som regel antall veterinærer på dagtid. Det innebærer at vaktområder der to eller tre veterinærer jobber på dagtid, har todelt eller tredelt vakt. Vaktordninger med tre eller færre deltakere er sårbare ved sykdom og ferier, og er lite attraktive å delta i. Det viser seg å være vanskelig å rekruttere både vikarer og permanent erstatning når noen sier opp vaktavtalen.

I dag overføres vakttilskuddet til vertskommunen for hvert enkelt vakt-distrikt som et øremerket tilskudd. Vakt-distriktene er historisk etablert på grunnlag av dyretall og kjøreavstander, og alle vakt-distriktene får samme tilskuddssats. Norges Bondelag er svært opptatt av at kommunene må være i stand til å ivareta sin lovpålagte plikt til å sørge for tilstrekkelig veterinærtilgang.

For å ivareta nasjonal matsikkerhet, landbruk over hele landet, god dyrehelse og dyrevelferd mener Norges Bondelag at tilskudd til veterinærvakt må fortsette som et øremerket tilskudd etter dagens modell. Det er behov for å øke både vakttilskuddet og stimuleringstilskuddet.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrun Pettersborg

Amund Johnsrud